

Det store problem.

I og med sammenbruddet på vestfronten, er det meget mulig at den organiserte tyske motstand på kontinentet vil høre opp i løpet av forholdsvis kort tid. Etter våpenstilstanden (eller, hvis det ikke fins tyskere med autoritet og vilje til å slutte noen slik avtale, etterat Tyskland er slått sender og sammen og de allierte har erklært krigen for slutt) vil seierherrene bli stillet overfor en rekke utviklingsproblemer av stor viktighet; de må avvåpne eventuelle tyske geriljaforbånd, de må ta hånd om og sende hjem de 15 mill. utenlandske fanger og arbeidere osv. For oss nordmenn vil i første omgang ett problem overskygge alle de andre. Krigen er ikke slutt for oss, når den er slutt på kontinentet. Når tusenårsriket er tvunget i kne, vil det fremdeles stå store tyske troppstyrker i vårt land (f.t. visstnok ca 200 000). Vil disse styrker disiplinert legge våpnene ned, eller vil de på sine leders ordre - eller uten - desperat sette seg til motverge? Videre: Kan vår oppførsel innvirke på hva de kommer til å foreta seg?

Det er klart at våre hjemmestyrker, hvis effektivitet og slagkraft tyskerne alt lenge har sett smakebiter på, ene og alene ved sin eksistens vil virke som en demper på krigerske nazistiske gemytler. Det samme gjelder trusselen om svensk-italiensk og alliert invasjon. Og hvis fiendtlige avdelinger begynner å herje og rasere, vil hjemmestyrkenes innsats, eventuelt altså i samband med svenske og/eller allierte styrker, være avgjørende for våre familiers skjebne og for landets økonomiske og material-tilvillkår i lange tider framover.

Kan alle de nordmenn, som ikke tilhører hjemmestyrkene og som ikke er egnet til å slutte seg til dem, yte sitt effektive bidrag? Ja, ved disiplinert å følge de ordre de får. - Etter et tysk sammenbrudd kan det tenkes et våpnet oppgjør mellom SS og Wehrmacht. Meget taler for at hirden kommer med i kampen på de førstes side. Den alminnelige uorganiserte nordmann kunne kanskje også ha lyst til å få et skudd med; han har meget å hevne. Men det må han ikke gjøre - uten etter ordre da. Han må tvortom holde seg unna så godt som mulig.

Selvom vi undgår tysk borgerkrig her, vil det være en stadig fare for at den tyske disiplin bryter sammen. Soldatene kan reise seg mot sine offiserer og vi kan få plyndrende bander rundt om i landet. Du og jeg kan ikke gjøre noe særlig for å hindre slik utvikling; men i noen grad vil den tyske disiplin være avhengig av den disiplin vi viser. Skyter norske sivilister på tyskerne, er det klart at disse skyter igjen og de vil lettere begynne å gå amok. Det samme gjelder norske frontkjemper og hirdfolk. De skal avvåpnes og interneres; men nordmenn utenfor hjemmestyrkene må ikke uten ordre begynne å anfalle dem, ikke bare fordi rettsoppgjøret skal stå ute til krigen er slutt, men også fordi nazistene selvfølgelig vil ta igjen hvis de blir angrepet. Og så lenge fiendene er bevåpnet, mens den sivile nordmann stort sett ikke er det, har de første overtaket selvom krigen er aldri så meget slutt i Tyskland.

I det hele bør vi ikke ta oss selv til rette overfor tyskerne og nazistene, eller vise vår forakt for demonstrativt. Det vil bare øke uroen. Overmodige handlinger kan føre oss selv og andre i ulykke. Vår holdning bør være den samme som nå. Vi må fortsatt holde isfronten mot fienden, ikke snakke med ham, ikke ha noe med ham å gjøre. Mange tyskere vil sikkert prøve å øgle seg inn på oss, søke å overbevise oss om at de aldri har holdt med Hitler, at de hele tiden har vært imot Gestapos grusomheter osv. Skjær dem kort av!

Sivilistene må altså ikke angripe tyskerne uten ordre bare for å gi sine innestengte følelser luft, men de må på alle tenkelige vis hjelpe hjemmestyrkene og være med på å forhindre og forminske de ødeleggende tys-

keme måtte prøve å sette i verk. - o -

UKENE SOM GIKK (22. mars - 4. april)

Sammenbruddet. Raskere og mer totalt enn noen hadde kunnet vente, er det tyske vestforsvar brutt sammen, og har lagt veiene åpne for allierte ståt inn i hjertet av Tyskland. Det som er skjedd i de siste par ukene, er nok langt mer enn et gjennombrudd av en linje, det er et sammenbrudd av hele det tyske vestforsvar, et nederlag som ikke kan repareres. På enkelte steder, særlig i nord, bys det nok ennå ganske kraftig motstand, men i de fleste avsnitt er det ikke det tyske forsvar som brenser den allierte framrykning, men de vansker man har med å få brakt fram forsyninger til troppene i tilstrekkelig raskt tempo.

Da tyskerne trakk seg tilbake over Rhinen i første halvpart av mars, lot det til at de skulle gjøre til skamme Eisenhowers forutsigelse om at gjørelsen kom til å falle vest for Rhinen. Når en ser omfattet av sammenbruddet nå, er en tilbøyelig til å gi de alliertes øverstkommanderende rett allikevel. Det har vært de veldige oppsplitningsslag foran og i Vestvollen som har tatt mer enn ut av de tyske vestarmeer, forauten at antagelig betydelige styrker har måttet overføres til østfronten. De styrker som kan føres tilbake til den annen Rhinbredde og som skulle holde elvelinjen, har vist seg alt for svake for oppgaven. Forsvaret ble rent overende så og si i første omgang.

Tross alt spør en seg uvilkarlig om tyskerne ennå en gang kan komme til å overraske og stabilisere situasjonen langs en ny linje, som etter sammenbruddet i Frankrike. Denne gang kan en imidlertid med en til visshet grensende sannsynlighet si at noe slikt ikke er mulig. Situasjonen er vesensforskjellig fra ifjor. De tyske styrker har ikke noen fast utbytt linje å repliere på, som de dengang hadde i Vestvollen, de har lidt så erorme tap at de ikke lenger har noen strategisk reserve til rådighet, og med tapet av Østschlesien og Ruhr har deres produksjon av krigsmateriale fått banesår. De transportproblemer de allierte står overfor, kan nok en en gang forårsake en viss forbigående avslapning i framrykningstempoet, men noen varigere stabilisering av fronten er sikkert utelukket.

Omfatningen av nordflanken. Situasjonen da de alliertes siste offensiv satte inn for fullt var den at de alt hadde sikkert forfeste på østsiden av Rhinen ved Remagen og ved Oppenheim, hvor den tyske motstand var meget svak, idet tyskerne hadde gruppert sine hovedstyrker (man regner 3/4 av vesterarmeen) overfor Montgomerys 21. armegruppe på nordavsnittet, mellom Ruhr og den nederlandske grense. Her ventet man hovedstøtet, og her kom det også; selvom framgangen har vært mer sensasjonell på enkelte avsnitt lenger sør, er det den veldige omfatning av den tyske nordflanke som har vært den strategisk avgjørende.

Operasjonen ble gjennomført med Montgomerys karakteristiske sans for det uortodokse og overraskende. I stedet for som ventet å sette inn flybåne styrker først, lot han om kvelden den 23. mars infanteri- og panser styrkenes støttetropper gå over elva. Tyskerne, som hadde trukket sine hovedstyrker noe tilbake i påvente av landsætninger fra luften rettet mot de bakre linjer, trodde tyvensynlig i første omgang at det frontale angrep bare var en finte, men da de skjønnte at overgangsoperasjonen var alvor, rykket de fram for å møte den, og da ble 40 000 mann av 1. flybåne arm landsatt bak deres linjer, men denne gang ikke i større dybde enn at de forholdsvis meget snart fikk kontakt med styrkene som angrep frontalt. D kom til noen dagers heftige kamper i Rees-Wesel-avsnittet, men i påsken tiltveng Montgomery seg det avgjørende gjennombrudd.

Montgomerys mål. Det er meget kompliserte og vidtrekkende operasjoner 2 armegrupper (1. kanadiske, 2. britiske og 9. amerikanske arme) tyvensynlig

har innledet. For det første later det til at hovedstøt er satt inn i retning av Brenen og Weser-munningen, med det mål for øye å utflankere og avskjære de tyske styrker som står i Nederland, Østpreussen og det vestlige Hannover. At tyskerne er klar over faren, viser den kjennsigning at de 1. april begynte å trekke sine styrker ut av Nederland. Som et mottrekk lot Montgomery en del av sine styrker svinge nordvestover, over den nederlandske grense, og støtte her over Enschede, Hengelo og Noordhorn inn i flanken på den tyske retrettbegøvelse, samtidig som kanadierne satt i verk en ny offensiv i Nijmegen-Arnhem-avsnittet. De allierte styrker i Nederland skal nå stå bare 30 km fra Zuidersjøen, og den tyske retrettkorridor skrumpet dermed fortreuende sammen. Hvorvidt tyskerne har satt i gang en fullstendig rømming av "fastningen Holland" (området Haag-Rotterdam-Amsterdam), eller om de bare tynner ut sine linjer, og iallfall vil søke å holde havnebyene lengst mulig, er ennå ikke klart, men de allierte vil sikkert sette meget inn på å gjennomføre en så rask frigjøring av Nederland som mulig, fordi direkte hungersnød truer. Det spiller også en rolle at den nederlandske kyst, særlig Haag-området, er tyskernes siste basis for V-våpnere.

Støtet nordøstover og den vestfalsk-heringens støtte har i det siste også gjort god frangang. Münster, som er et meget viktig trafikk-knutepunkt, er erobret, og det kjempes nå i Gelsenkirchen, hvis betydning som kommunikasjonsentrum ikke er mindre. Også Köln er et meget viktig flyplasser er tatt. På østre fløy har 2. britiske armé nå gått Bielefeld både i nord og sør og nådd fram til elva Weser.

Ruhr fordig. Det annet hovedmål for operasjonen i nord var omfatningen av Ruhr, som ble gjennomført 1. april. 9. amerikanske arme rykket fram langs nordkanten av industriområdet, og fikk ved Lippstadt kontakt med 1. arme som fra sitt i nord ved Remagen gjorde et sensasjonelt framstøt nordøstover gjennom Hessen og Waldeck. Bl.a. har tatt Paderborn. Også det viktige jernbanesentrum Hamm, som lå i 8. armés vei er tatt. Ringen om Ruhr er meget solid, og man regner et ganske betydelige tyske elitestyrker er innesluttet her; det tales om 80-100 000 menn.

Deres forsøk på å bryte seg ut, har vært mislykte og kostbare, og under enhver omstendighet er nå Tyskland berøvet sitt viktigste sentrum for tungindustri. Fabrikkene var alt på forhånd i stor utstrekning satt ut av spillet ved bombing, men produksjonen i kullgruvene ble til det siste søkt holdt i gang. Etter det tidligere tap av de øvreschlesiske kullfelt er har Tyskland nå bare de mindre tsjekkiske gruver igjen, og kullmengelen alene vil i alle tilfeller i nær fremtid kunne til å lamme tysk industri og tysk jernbanetraffikk hvis ikke det militære sammenbrudd inntreffer før.

Mot Tysklands sentrum. Patton er fremdeles overraskelsens mann. Etter sin store seier i Saar-Pfalz-området hvor han tok mer enn 110 000 fanger, satte han den 22. mars over Rhinen ved Oppenheim (sør for Mainz), og kunne så og si uten å møte motstand støtte fram til Trierstadt, Mannheim og Frankfurt, som alle ble erobret, Frankfurt etter noen dagers gatekamper. Også Hanau og Aschaffenburg ble tatt, og det kom sensasjonelle meldinger om at Pattons styrker hadde passert Würzburg og nærmet seg Nürnberg. Dette må en tenke har vært grunnløse sensasjonsmeldinger fra korrespondenter eller rykter som med hensikt ble satt ut av den allierte ledelse for å villde tyskerne for det viste seg noen dager senere et hovedstyrkene av 3. arme hadde bøyde av mot nord gjennom Hesse mot elva Fulda. Her er Kassel tatt (av 1. amerikanske armé), mens 3. arme har erobret byen Fulda og støtt videre fram østover, gått over elva Tauna i Eisenach-området og trengt fram til byen Gotha, ikke langt fra Erfurt. Dette er det østligste punkt de allierte hittil har nådd i Tyskland, omtrent midtveis mellom Rhinen og østfronten; i løpet av vol en uke er avstanden mellom vestarmene og russerne skåret ned fra 600 til 300 km.

Kløves Tyskland i to! Dette støt inn i sentrum av Tyskland åpner muligheter for ved en koordinert aksjon sammen med russerne, som står ved elva Neisse, å avskjære Tysklands nordlige og sentrale deler fra de sørlige områder, Tsjekkoslovakia og Østerrike. Dette er av særlig stor betydning sett på bakgrunn av de forventelige planer om å gjøre fjellbastionen Bay-

ern-Østerrike-Tsjekkoslovakia til det siste store tyske motstandsreide.

Kan de allierte skjære Tyskland over etter en linje Frankfurt-Dresden, vil det bli umulig å føre tilbake til fjellene de tyske hovedstyrker som står lenger nord, i Hannover og langs Oden-fronten, og hele planen vil falle sammen, iallfall reduseres til gerilja-dimensjoner.

Parallelt med Pattons støt gjennom Thüringen går også et støt lenger sør, gjennom Maindalen, hvor Patch' 7. arme har passert Würzburg og overskredet jernbanelinjen Würzburg-Ansbach og nå står bare ca. 70 km fra Nürnberg. 1. franske arme, som har krysset Rhinen ved Speyer, har tatt Karlsruhe, og representerer alt en trussel mot Stuttgart.

Ungarn-fronten brutt sammen. Pattons og Patch's dobbeltstøt for å omfatte den sør-tyske festning fra vest og nord kommer i et særlig interessant perspektiv når en sammenholder dem med de siste ukers begivenheter på den sørlige østfront. I Ungarn hadde tyskerne lenge ikke bare hevdet sine stillinger, men endog gått til offensive tiltak på et meget sent tidspunkt. I påsken er også denne tyske front brutt sammen.

I en stor samordnet offensiv har Tolbjukns og Malinovskis styrker feilet tyskerne ut av Ungarns vestlige og nordlige deler og kastet dem inn i Østerrike og Tsjekkoslovakia. Sørvest for Balatonsjøen er Nagykanizsa (med noen av Tysklands siste våpnlager) falt, og nordvest for sjøen har russerne i lynkrigstempo foretatt et teltland og over Sopron rykket inn i Østerrike, hvor bl.a. den viktige industriby Wiener Neustadt er tatt (den produserte bl.a. 400 jagerfly i uken). Herfra stormer nå russerne mot Wien; de står bare 3 km fra byen, og de første granater har falt i forstedene. Like stor har frangangen vært for Malinovskis armegruppe som har rykket vestover gjennom Donaudalen og tatt Komarno, Győr og Bratislava.

Disse operasjoner betegner et alvorlig slag mot de tyske planer om å gjøre en siste stand i den sørlige fjellfestning, også ved å true den østerrikske og tsjekkoslaviske rustningsindustri. For å fullstendiggjøre bildet må også nevnes den offensiv Konjev har satt i gang i det sørlige Øvreschlesien mot Moravska Ostrava for også ad den vei å bryte inn i den høhmiske bastion, her er bl.a. den viktige by Ratibor tatt.

Nordflanken og sentrum. I nord blir de siste tyske motstandssentra likvider Gdynia og Danzig er falt, og i den siste by tok russerne ikke mindre enn 45 ubåter som bytte, antagelig mellom 1/4 og 1/5 av den resterende ubåttonnasje. Den store motti sørvest for Königsberg er også likvidert. Her er i løpet av 14 dager 80 000 tyskere drept og 50 000 tatt til fange. I Danzig ble det tatt 10 000 fanger. (Også på vestfronten har fangotallene vært svære; noen samlet oversikt foreligger ikke ennå, men det har vært tatt opptil 33 000 menn på et døgn, og man regner med et gjennomsnittstall av 1000 pr. time!).

På Oden-Neisse-fronten hersker fremdeles relativ ro. Det skyldes vel at russerne ennå ikke har fullført sin oppladning for den siste store offensiv mot de tyske styrker som her ennå teller ca. 100 divisjoner; bl.a. krever det tid å bygge ut de lange, delvis ødelagte forbindelselinjer bakover, hver broene er sprengt og hvor jernbanelinjene skal legges om til russisk sporvidde. At offensiven er nær forestående, kan man imidlertid gå ut fra.

Det fjerne Østen. Landgangen på Okinawa, en av Riu-Kiu-øyene, bare 500 km fra det japanske hovedland, er den største og dristigste operasjon amerikanerne hittil har gjennomført i Stillehavet. 1400 skip og 1500 fly deltok i invasjonen, og det er landsatt en troppestyrke på ialt 100 000 mann! De har rykket tvers over øye fra øst til vest og tatt to flyplasser som alt er i bruk.

Det later til at amerikanerne ennå en gang har overrasket japanerne ved sin dristighet, og ved den taktikk å omgå det nærliggende strategiske objekt, i dette tilfelle Formosa. Med fast fot på Riu-Kiu-øyene vil amerikanerne igjen halvert avstanden fra sine nærmeste baser til selve Japan (spranget fra Saipan til Iwojima brukte den ned fra 2000 til 1000 km), og herfra vil fly- og flåtestridskrefter kunne få et fullstendig kvælergrep på Japans sjøverns forbindelselinjer.

gen i luften: De all. flyvåpens andel i den senere tids store resultater på vestfronten kan naturlig inndelas i følgende 5 faser: 1. Rekognosering. Som forberedelse for den gigantiske offensiv hadde general Eisenhewers observasjonsflygere gjennomført en luftfotograferingskampanje i en skala som aldri før. Fra en million luftfotografier kunne den all. ledelse sette opp de mest detaljerte korter over de tyske stillinger og terrenget bak fronten. Luftfotoene viste hver bunker, hver kanonstilling, tankfeller og hindere som måtte overvinnes. Anglo-amerikanerne var bekjent med de tyske hovedkvarterers beliggenhet, hvor fienden hadde sine tankreserver, ad hvilke ruter han transporterte fram sitt materiell osv.

2. "Sealing off". I flere uker før den all. Rhin-øvergang foregikk en kjempemessig bombing av de tyske trafikk-sentra bak fronten. Jernbaneknutepunkter, skiftetoner, bruer og viadukter, veier og kanaler ble utsatt for ådeleggende angrep fra luften. 1000-ener av lokomotiver, jernbanevogner, lastebiler, tauhåter og prommer ble satt ut av spillet. Fronten i vest ble isolert fra det øvrige Tyskland. Ett ledd i de samme operasjoner var også angrepene på de tallrike vest-tyske flyplasser. Disse angrep holdt Luftwaffe på bakken nettopp på det kritiske tidspunkt da de tyske tropper mest trengte sine flygenes assistanse.

3. Luftbårne operasjoner. Småttidig med Montgomerys Rhin-øvergang utførte de all. flyvåpen historiens største landsetting av tropper fra luften. 40.000 menn med fullt utstyr, bl.a. jeeps, kanoner, tanks, ble landsatt øst for Rhinen i løpet av ett døgn. 6000 fly av alle typer deltok i denne imponerende operasjon. Til tross for at tyskerne hadde ventet all. landsettinger, ble de allikevel overrasket. For det første av den kolossale styrke som anglo-amerikanerne satte inn, men dernest hadde tyskerne ventet luftlandsettingen lengere bak sine linjer. Dette bragte forvirring i disposisjonene og ledet også til en hurtig forening av de luftbårne tropper med de all. styrker som hadde satt over Rhinen, noe som var avgjørende betydningsfullt for operasjonenes videre utvikling.

4. Taktisk Innsats. Aldri før under noen kampanje har all. tropper kunnet rykke fram under en så fullkommen flyparaply som nå i Vest-Tyskland. De taktiske flystyrker har kunnet utfolde seg under en blå, klar himmel og under Luftwaffes så og si totale fravær har de kunnet konsentrere seg om oppgavene på bakken. Fiendens stabskvarterer, kanonstillinger, tankkonsentrasjoner, troppeformasjoner og transport er blitt utsatt for morderiske angrep med raketter, granater, bomber og mitraljøseld. Overfor større motstands-sentra, f.eks. Kassel, er de store strategiske bombeeskadrer satt inn, med den følge at byen (ifølge tyske meldinger) hurtig er forvandlet til en ruinhaug. De taktiske flystyrker raser fram som en kjempelog som intet kan stoppe. Deres målområder har enkelte dager nåttet settes fram hvert 20. minutt på grunn av marktroppenes hurtige avansering.

5. Transport. En hurtig framrykkende, moderne armés største problem er forsyningene og spesielt brennstoff-tilførselene. Forbruket av bensin og olje er fantastisk. Kommer ikke disse fornødenheter fram på rette sted og i rett tid, går offensiven istå. De lange panserspisser som anglo-amerikanerne har kjørt inn i Tysklands hjerte, er ofte helt beroende på tilførsler fra luften. Her har det også lyktes de allierte å etablere en forsynings-tjeneste fra luften som verden ikke har sett maken til.

Luftwaffes fravær under de nå avgjørende operasjoner i vest er påfallende. De alliertes bruer og endeløse transportkolonner måtte være ønsket. At Göring på dette kritiske stadium heller ikke sender ut rekognoseringsmaskiner, tyder på at Luftwaffe har fått nådestøtet. De alliertes herredømme i luften belyses også av et britene den 31. mars avsluttet sitt berømte Empire Training Scheme. Etter denne plan har Det Britiske Søveldet utdannet 150.000 flygere, vesentlig i Canada. Med dette nedlegges også den norske treningsleir i Canada, Little Norway. Utdannelsen av flygere vil fra nå av finne sted på de britiske øyer.

RAF kastet i mars 67.500 tonn bomber mot Tyskland, USAF 65.500 tonn. Månedens totalvekt, 133.000 tonn ble igjen ny rekord. Fra Italia har amerikanerne i mars kastet 31.000 tonn bomber mot mål i Østerrike, vesentlig til støtte for russene.

- 0 -

Uket alliert flyvirkosomhet på norskekysten.

Lørdag, 24. mars senket engelske fly 4 tyske skip på tilsammen ca. 20.000 brutto tonn og det norske dampskip Lysaker utenfor Ålesund. Samme dag ble 3 mellomstore tyske transportskip og det norske d/s Sarp, 1100 br. tonn senket ved Egersund. Det norske motroskip Utviken skulle nylig gå fra Menstad til Oslo med 4000 tonn gjisning. Imidlertid omdirigerte Reich-kommisariatet lasten til tysk havn. På vei dit gikk Utviken på en mine ved Sjølland og sank, 8000 tonneren Tugela er også minesprengt.

30. mars senket allierte fly følgende skip ved Kalen i Menstad, D/S Svane fjell, 1300 tonn, D/S Torafire, 800 tonn kantret, D/S Gudrid, 1300 tonn ble slept sør for Borgestad hvor den sank. Dessuten ble en tysk lastebåt senket.

Følgende skip ble senket under flyangrepet mot Framnis Me. Verksted, Sandefjord 2. april: W/S Concordia, 5100 br. tonn, kantret, D/S William Bluhner (tysk) 3600 tonn, kantret, D/S Kattegatt (tysk) kom i brann og vellet i dokken. W/S Selpamela ble lett skadet. Dessuten ble selve flydedokken, som var livsviktig for tyskerne, ødelagt.

- 0 -

Daglig liv i Norge.

Hatt til 23. mars slapp et engelsk fly ned diverse forsyninger til de norske hjemmestyrker på Oppkven i Nordmarka. Like bak det engelske fly kom et fly til, og ut hoppet 10 mann. De norske avdelingene trodde først det var engelske fallskjermhoppere, men snart viste det seg at de var tyske. Alle nordmennene kom seg unna. Det gikk ut over tømmerhuggerne og påsketurister.

Når Moss kom tyskerne over et våpenlager. Norske hjemmestyrker overfalt imidlertid den tyske vekten med tåregass og førte lagret med seg på to biler. Tyskerne har ikke senere sett snerten av hverken bilene eller våpnene.

I Gauladstricket kom det for en tid siden til kamper mellom norske fallskjermjegere i uniform og store tyske politistyrker. Fallskjermsoildatene ble overrasket av tyskerne, men tok likevel opp kampen og tilføyde fienden tap. Alle nordmennene falt. I påskeuken ble det sluppet ned allierte fallskjermsoildater på Dovre. 2000 tyskere og 1400 hirdmenn skal være sendt oppover.

- 0 -

Sjefredaktøren i Göteborgs Handels- og Sjøfartstidning,

professor Torngy Segerstedt døde påskeaften. Dette budskap vil vekke sorg hos frihetens venner og forsvarere, ikke minst hos oss nordmenn. Segerstedt så fra første stund hvilken fare nazismen og Hitler innebar. På et møte i Stockholm i 1933 uttalte han bl.a.: "Jeg synes ikke synd på den generasjon som skal forsvare våre helligste verdier, selve friheten. Det blir en kamp som tilslutt vil omfatte hele verden. Ingen har lov til å stå utenfor. I denne kamp er det ikke plass for tilskuere".

Det var mange som forsøkte å stå utenfor, mange som ikke hadde en så moralsk og uredd innstilling. Men Segerstedt vek aldri en tomme fra den kurs han hadde stukket ut. Han skiftet ikke oppfatning hverken etter Dunkerque eller Stalingrad. Uten hensyn til de militære og politiske konjunkturer skrev og talte han mot det system og den stat, som han så som en fare for friheten og kulturen. Han var også en av de varmeste talsmenn for Norges sak, og vårt land står i stor gjeld til denne mann.

Handelstidningen ble under hans ledelse en av de førende aviser i Norden og kjent og ansett i hele Europa. Han satt sitt preg på den - med sin kultur, sin humanisme og sitt mot. Han døde for Norge fikk anledning til å takke ham. Men hans minne skal leve i Norge.

- 0 -

Hva kan Sverige gjøre? - Visse uttalelser i vår leder 8. mars: "Hva kan Sverige gjøre?", er visstnok på enkelte hold i Sverige blitt oppfattet som uttrykk for at vi ikke er særlig interessert i frivilligbevegelsen. I tilfelle har man misforstått oss. Vi slutter heit og holdent opp om frivilligbevegelsen, fordi den er med på å bane veien for svensk militær hjelp. Hvis Norge trenger hjelp, og Sverige ikke går inn i krigen, er vi selvsagt også interessert i stort mulig frivilligkontingenter.

Judaspenger er dårlig forretning.

Det viser seg desverre at det finnes enkelte svake sjeler som lar seg lokke av nazistenes pengebelønninger til å bli ledere eller medlemmer på i krigens siste minutter. For å tjene noen usle silvringer forråder de norske patrioter. Å, det hele går så stille og hemmelig for seg: De kommer som tyver om natten: De står ikke så mye direkte, de gir bare enkelte små vink og nazistene lover full diskresjon! Og densart tror idiotene at de er trygge og kan nyte sine juleunger i sikkerhet for hjemmefrontens straff!

At disse Judasser er kjeltringer, det vet de selv. At de er dumme, at de gjør dårlig forretning rent egoistisk sett, er det desverre ikke alle som forstår. Vi skal prøve å forklare dem det:

For det første: hjemmefronten har et samarbeidingsvesen som er overalt. Vi ser alt. Vi hører alt. Vi registrerer. Vi har våre folk overalt i nazistenes egne rekker. Vår klar over at det kanskje er en av våre folk du snakker med eller skriver til og som lover deg "full diskresjon", når du forsøker deg med ditt midlingsverk. For kort tid siden ble en avskyelig Judas som ville utlevere sine venner til fienden henrettet og henger etter at han hadde forsøkt seg. Vi vet hva han ville si om fienden vet det ikke.

For det annet: Har du tenkt på alle de nazistene som skjuler for oppgjørets dag og som i hemmelighet kommer til oss for å skaffe seg bedre vilkår etterpå? Tror du disse folkene tar hensyn til den "fulle diskresjon" de lover deg? Vi har nok så mange av dem på dørene om dagen.

For det tredje: Har du tenkt på hvorledes det går når nazistene om kort tid sitter bak lås og lukke og norske myndigheter igjen er herre i landet? Har du tenkt på hvordan det går med den fulle diskresjon nazistene har lovt deg når de bare tenker på å redde sitt eget skinn? Har du tenkt på hvordan det går med diskresjonen når vi beslaglegger arkivene?

For det fjerde: Er du klar over at blandt alle forræderne er Judasene de mest foraktelige? Er du klar over at den som har ansatt for penger er håpløst og endelig færtapt? Tenk litt mere på det. Judaspengene er dårlig forretning.

Advarsel fra de norske hjemmestyrker.

Våpen, ammunisjon og utstyr som kastes ned fra fly, tilhører de norske hjemmestyrker. Det er gode nordmenns plikt å gjøre hva de kan for å hindre at disse våpen kommer fienden til gode. Hvis den bort og si fra til gode nordmenn som kan ta vare på dem. Den som melder til tyskerne eller "norske" myndigheter om nedkastning av våpen, risikører å bli trukket til ansvar etter militær lov. De som tilfeldigvis måtte komme over hemmelige lagrer av våpen, ammunisjon eller utstyr som norske hjemmestyrker har skjult, skal holde seg unna og ikke nevne til et menneske hva de har sett.

Fra H. L.

I den senere tid har NS-fylkesførere flere steder innkalt folk til møter. De er der forelagt erklæringer mot sabotasjen og holsjevisnen, og er blitt stilt overfor valget mellom å skrive under eller bli betraktet som uønsket, med de følger det vil få.

Dette kan vi ikke finne oss i. Det er svikt mot fronten å møte opp. Det er dobbelt svikt å skrive under erklæringer til bruk for NS-propaganda mot hjemmestyrker som med store offer kjemper for å hindre fienden i å transportere forsterkninger fra Norge til frontene i Tyskland.

Det er tilkynnet hvilke trusler som blir brukt. Den dag de kommer i kamp linjen bøyer unna bare fienden truer, den dag har vi ingen front.

Møt ikke opp frivillig. Dermed har du allerede blitt en svakhet som fienden vil vite å utnytte til fordel for press. Bli du hentet med nakke skal du nekte å innlede deg i diskusjon med fylkesføreren. Du kan lett komme til å si ting du vil angre eller gjøre din stilling farligere. Skriv selvsagt ikke under noen erklæring. Det er forræderi.

Den norske delegasjonen på sikkerhetskonferansen i San Francisco har fått følgende sammensetning: Utenriksminister Trygve Lie, Stortingspresident C. J. Hambro, Ambassadør E. Borgenstjerne, Direktør for Norges Bank Arnold

Ristad, Professor Joes. S. Worn-Hüller og dr. Arne Gjedde. Rådgivende representanter: General Steffens, Konsul Lars Christensen, Medisinaldirektør Karl Ewan, Formannen i Norsk Sjømannsforbund Ingvald Haugen, Logasjonsråd Jørstad, Magister Asa Gyde Skard.

Inn betraktninger.

Det er neppe riktig å gi forrige krig hele skylden for de økonomiske og psykiske problemer som landet som gir i 1920 og 20 år. Vanskelighetenes røtter kunne spores langt tilbake. Alt før krigen skjedde man sympotomene på et engår med forrige hundreårs optimistiske oppfatninger og på et brudd med de relativt stabile nasjonale og internasjonale forhold.

Men det militære sammenstøt forsterket tendensene og føyet andre til. Menneskeheten gikk trett ut av krigens; de som hadde trodd at krigen var en slags fotball kamp, var blitt ribbet for en del illusjoner - det var enda ikke så farlig - men samtidig var det gått på idealene løs. Menneskene i de krigførende landene ville nok gjerne tro på en ny og bedre verden, men endel av dem kunne det ikke. Krigen og dens realiser hadde dropt livsvotet i dem. Dette gav seg mange utslag: i første oggang i et hektisk nydelsens og fornøyelsessliv, senere i et utall nye retninger og "isør" innen kunst, politikk, religion og livsfilosofi. Mange av disse nye skoler og læresetninger representerte verdifulle bestrevelser etter å orientere seg på nytt i tilværelsen, mens andre bare var feilvilske forsøk på å finne sikre holddepunkter i tilværelsen, på å sette opp enkelte skjemaer til å tenke og handle etter. Det fantes mennesker blant om i verden - og enda mange i mindre utvalgte demokratier - som gav avkall på å tenke selvstendig, og styrtet seg mer eller mindre ledeløst ut i en passiv dyrkelse av sin egen fysikk eller materielle goder, som lot seg seile inn i mystikk eller ytterliggende nasjonalisme, som sette effektivitet og makt opp på piedestall.

I noen grad vil verden kanskje oppleve "flukten fra vurderingen" også etter denne krigen. Iva spesielt de okkuperte landene angår er det en viktig faktor at de under besettelsen ikke har kommet diskutere fritt tidens strømninger. Det kan ha ført til et enkelt har ventet seg av med å tenke selvstendig. (Utviklingen i de hittil befrie landene synes dog ikke å tyde på det). For det er trettende alltid å vurdere, aldri å la seg rive med av noe uten å ha tenkt over saken. Det er ulike nye enklere å følge en ordre. Men verdens demokratier trenger ikke bare folk, medige folk, som er villige til å ofre seg; de trenger også folk som ikke vil ofre seg for noen gal idé, men som alltid bruker hodet og alltid er villige til å revidere sitt standpunkt. Verden trenger ikke bare effektive og dyktige folk, men trenger vel så meget våkne og tolerante mennesker som på-på-hjør.

Hvorfor dette snakket fram og tilbake, invorder kanskje en og annen. Verden følger sin faste bane uten hensyn til hva vi nordmenn tenker eller ikke tenker. Historiens gang bestemmes av økonomiske og andre lover ganske uavhengig av hva ibansen eller ibisen mener.

Vi vil langt fra undervurdere f.eks. de økonomiske faktorens betydning. På langt sikt spiller de sikkert en vesentlig rolle for verdens utviklingsgang; men når aktuelle konflikter skal løses har menneskene avgjørelsen temmelig meget i sine egne hender. - "Vi har sikkert belgiske eller greske tilstander her i landet, når krigen er slutt", sier enkelte mennesker! Hvorledes var de det? Enten må de selv ha tenkt å forårsake den, eller også må de tro at skjebnen bestemmer alt. Men det er nordmenn selv det står på. Da har skjebnen i sin egen hånd.

Det er heller ikke uten betydning for verdens skjåne om nordmennene også i fremtiden er så våkne at de vil gi en ny sosialistisk tradisjon, om de viser medfølelse overfor dårlig behandlete folkeslag eller minoriteter, om de skriver bøker om nye konsentrasjonsleire som måtte dukke opp. Fra ingen synsvinkel kan det være bortkastet å sette seg inn i hjemmets, Bergelands, Ibens og Hansens verker og prøve å slå til lyd for de av dem ider vi mener har hærkraft idag. Det er ikke betydningsløst om du henger ved hodet eller ikke. Det er oss det står på - det er godt å vite.

Nå når Nazi-Tysklands endelige nederlag er et spørsmål ikke om år og måneder, men om uker og dager, er det naturlig at det norske folk spør seg selv: Hvordan vil det gå med den norske kronen? Vil den miste meget av sin verdi? Slik som tyskerne har herjet, ødelagt og utsuget vårt land, er det rimelig at mange frykter følgene også for kronens vedkommende. Men lykkeligvis beror det i ikke liten grad på det norske folk selv om det enorme tyske pengeforbruk (dekket ved seddelpressens hjelp) skal få ødeleggende virkninger på vår pengeverdi eller ikke.

Hva er det som er skjedd? - Tyskerne har i disse 5 årene belastet Norge med alle utgifter til underhold av besetningsstyrkene og den stadig mer omfattende siviladministrasjon, til bygning av barakker, befestningsanlegg, flyplasser, jernbaner m.m. Pengene skaffer de ved å trekke sjekker på Norges Bank eller ved å rekvirere sedler. Gjennomsnittlig er det tatt ut omkring 200 millioner kr. om måneden slik at den tyske konto i Norges Bank nå overstiger 11 milliarder kroner. Pengene er betalt ut av Banken etter ordre fra "finansdepartementet". Formelt står det tyske rike som skyldner for beløpet mot den norske stat som garantist. I den utstrekning gjelden ikke blir betalt av Tyskland, må altså den norske stat overta den.

Den alt overveiende del av de 11 milliarder er anvendt slik at det ikke blir noe igjen av reell verdi for Norge. Vei- og jernbanebygning, kraftutbygning og fabrikkbygning, som kan komme oss til nytte, utgjør bare en liten brøkdel av det voldsomme pengeforbruk. Størstparten reiser forbruk og kapitalfortæring. De meget store lagre av mat, klær, utstyr, trensel og drivstoff og råstoffer, som vi hadde ved okkupasjonens begynnelse, er brukt opp. Norsk realkapital som skog, husdyrbestand og råstoffer er redusert. Norsk produksjon og vareeksport har tyskerne lagt beslag på og er blitt undradd det norske forbruk. Vårt folk er i disse 5 årene blitt berøvet realinntekt og realkapital i en uhyggelig grad. Men regner at ca. 25% av vår nasjonalformue pr. 9. april 1940 er blitt fortært.

Når tyskerne er ute av landet sitter vi igjen med den tyske pengeflom. På papiret er vi tilsynelatende rike. Aldri har det vært så mange penger i bankene, aldri har det vært så flust med penger i landet, og så vanskelig med arbeidskraft. Aldri har det vært så meget å kjøpe for men heller aldri så lite å kjøpe. Og det er jo vanligvis kjennetegnet på inflasjonen. Hittil er vi imidlertid spart for den inflasjon som tyskerne har lagt ett til rette for. Vi vil bli spart for den etter krigen også.

Det er nødvendig å se på de to sider i regnskapet. På den ene siden har vi det tyske pengeforbruk. De milliarder som tyskerne har tatt ut av Norges Bank er gått inn i produksjonen og omsetningen og har gjort sin rundgang i det økonomiske liv. De er betalt ut til lånninger (bl.a. til de 150 000 norske arbeidere som har vært beskjeftiget direkte for tyskerne) og til entreprenører og leverandører. Derfra er de gått til kjøpmenn, grossister og bønder. Fordi det ikke har vært anledning til å fornye lagre og bruke penger til vedlikehold, utvidelser og nyanskaffelser, og fordi en stadig økende vareangel og rasjonering har satt grenser for folks forbruk, har kontantene hopet seg opp. Gjeld er blitt betalt, ellers er pengene blitt satt inn i bankene som innskudd eller beholdt som sedler. Bankgjelden er derved blitt redusert med ca. 1 milliard til 7 a 800 000 millioner kr., mens innskuddene er steget fra 2,9 milliarder i 1939 til over 6 milliarder og seddelomløpet er vokst fra 575 millioner ved utgangen av 1939 til over 3 milliarder kroner, altså mer enn en 5-dobling av seddelmengden. Ligningsbøkene viser at landets antatte inntekt, som før krigen lå mellom 2,5 og 3 milliarder, er steget til mellom 4 og 4,5 milliarder.

At denne velstand ikke er reell, viser imidlertid regnskapets annen side. Sedler og bankinnskudd er øket med ca. 5,5 milliarder kr. Det er tydelig mer enn vår antatte formue før forrige krig og 6% av den antatte formue i skatteåret 1939-40. Men disse milliarder er ikke et uttrykk for hvor meget rikere vi er blitt, men for i hvilken grad vi er blitt fattigere. De er "betalingen" for våre tierte lagre, hvis verdi minst kan anslås til et par milliarder kr., de representerer en del av de penger som ikke har kunnet anvendes til vedlikehold og fornyelse og er det vi har igjen

for utslitte maskiner og all slags materielle (tenk på industrien, på jernbanene, på hus og hjem og garderobe), pengene representerer videre en del av "betalingen" for bøndernes reduserte besetninger og fiskernes rekvirerte båter, for uthuggete skoger og ødelagte eiendommer. Alt dette er direkte kapitalfortæring. Men endel er også oppsparing, nemlig den del av innskudd og sedler som er "spart" ved underernæring, underforbruk og senkning av levestandarden.

Man kunne vente en forrykende inflasjon som resultat av en slik utviling. Men Statistisk Centralbyrås leveomkostningsindeks viser ikke større stigning enn 35% i okkupasjonstiden. Det skyldes i første rekke den pengepolitikk som har vært ført. Den har gått ut på å hindre den voldsomme kjøpekraft i å gjøre seg gjellende som etterspørsel etter varer, arbeidskraft og fast kapital. Ved rasjoneringen, priskontrollen, valutareguleringen, rentereguleringen og ved utbytte-, lønns- og prisstoppen - som også omfatter faste eiendommer - har man nådd dette mål. Men det har vært nødvendig å samordne pengepolitikken med finanspolitikken. Ved økning av beskatningen, (særlig ved forhøyelse av omsetningsavgiften til 10%, hvorefter denne avgift innbringer ca. 40 millioner kr. pr. måned), ved opptagelse av store obligasjonslån og ved store avbetalinger fra statens side på kontoer i Norges Bank har man både nøytralisert kjøpekraft og bidratt til å legge grunnlaget for den saneringsprosess som er nødvendig når tyskerne er ute av landet.

Hvordan blir så stillingen når vi igjen kan overta ansvaret for vår økonomi og vår pengeløsdelse? Vi vil stå overfor et enormt behov for mat, klær, råstoffer og maskiner. Lånnene skal bettes, lagrene skal fylles og produksjons- og omsetningsmaskineriet og kommunikationsvesenet skal settes igang - Med de store nyanskaffelser det betyr. Kort sagt: vårt land skal settes i den forfatning det var 9. april 1940. Det kan ikke gjøres med et slag. Det må gjøres stykkevis hvis inflasjonen skal undgås og kronen beholde sin verdi.

Pengepolitikken oppgave blir den dobbelte å finansiere gjenreisning og å hindre den uærlig store kjøpekraft - i innskudd og sedler - fra å gjøre seg gjellende slik at en inflasjonsbevegelse med pris- og lønnsstigning settes igang. Problemet med den tyske milliardkonto i Norges Bank må løses. Hittil har milliardene hopet seg "arbeidsløse" opp i bankene. Samtidig som innskuddene er øket med 3 milliarder, er som nevnt utlåne gått ned med ca. 1 milliard; d.v.s. at 4 milliarder skulle anbringes. Størstparten er fremdeles arbeidsløse. Staten har opptatt over 2 milliarder i nye, faste lån; men størstparten av økningen i bankenes verdipapirportefølje faller på statsveksler, som staten har måttet utstede for å hjelpe bankene til å opprettholde rentebetalinger på de innskudd de har mottatt - for størstedelen folioinnskudd (bankene er blitt nødt til å sløfse rente på folioinnskudd). Dessuten har bankene omkring 1 milliard i kasse og i Norges Bank.

Denne kjøpekraft kan ikke slippes løs. Problemet er knyttet til den tyske konto i Norges Bank. Hvordan skal den bringes ut av verden? På Jaltakonferansen ble det bestemt at tyskerne skal yte erstatning i form av le veranser. De maskiner og skip, stål, jern og kull vi måtte motta som avbetaling vil bli overlevert til importørene, og betalingen kunne gå til avdrag på tyskernes - statens - konto i Norges Bank. Kontoen vil også kunne bringes ved ved salg av de industri- og kraftanlegg som tyskerne etterlater seg. Men neppe svært meget. Tyskerne har bygget for over 600 millioner, mens verdien er bare en brøkdel. Og det spør hva de ødelegger innen de forlater landet. - Situasjonen kan altså bli den at staten må overta en stor del av kontoen, som etter de siste avbetalinger antagelig utgjør ca. 6 a 7 milliarder kroner.

Men kan våre folk si: Er det så farlig med denne kontoen i Norges Bank? Kan den ikke bare strykes? Problemet er som forklart ikke så enkelt. Det er de samme milliarder som går igjen i det inflerte seddelomløp og banktilgodehavende. Denne kjøpekraft, som motsvarer flere ganger vår detaljomsetning, må nøytraliseres i en eller annen form. En stor del av den vil melde seg i etterspørselen etter valuta. Skulle den slippes løs, vilde det gå som etter forrige krig, da pundet ble notert over 30 dollar i 8,45. Vår eksport og skipsfart vil i den første tiden neppe klare å skaffe nær

enn 1/2 av den valuta vi kunne disponere for krigen. Heldigvis er det opp samlet et stort beløp av frekttintektene, og vi har flåtenes assuransepremie til gjennomsnitt av denne; men det vil bli nødvendig med lån i utlandet i den første tid til flere hundre millioner kroner. Valget av disse til våre importører vil trekke seilene inn til Norges Bank og redusere omløpet. Men det vil ikke strække til. Det blir nødvendig å fortsette den politikk som er praktisert i de foregående 5 år med rasjonering, valutakontroll og prisregulering. Det må dessuten legges ut nye store lån for å binde kjøpekraften. Men det skje frivillig er det best. Går det ikke frivillig må vi finne oss i det belgiske system med ombytning av seilene og sperring av en viss del av seilene og innskudd. (Laget taler for at det under enhver omstendighet vil bli nødvendig med ombytning av seilene for å trekke skummelt erhvervsområde inn i lyset). Videre blir det behov for visse engangsskatter basert på å trekke inn krigs- og svarteløvsfortjenester. Likevel vil staten stå med en sterkt øket gjeld. Den var før besetnelsen 1450 millioner, etter 1. april er det lånt 2150 millioner. Dertil kommer ytterligere ca. 2,5 milliarder i vekselen, hvis utbringende dog står sperret i Norges flåte. Statens rentebyrde som er forminskt betydelig ved rentefallet, vil likevel fladbeles, og med de store, rye krav som stilles til staten, vil det bli trangt på budsjettet. Situasjonen krever derfor et relativt høyt nominelt inntektsnivå. Statsinntektene har under besetnelsen ligget omkring 1200 millioner eller det dobbelte av før krigen. Og etter krigen vil krava være store statsinntekter. Vi kommer her tilbake til kronens verdi. Vi skulle tro at målet blir å stabilisere noenlunde det prisnivå vi har. Det skulle tillate en punkkurs av 20 og en dollarkurs av 5 med det nåværende forhold mellom disse valutaer. Men det er også den som holder det for sannsynlig at Norge vil følge Nederland og Belgia; i tilfelle får vi en punkkurs av ca. 24 og en dollarkurs av ca. 6. Det vil bli ekstremt og skipsfart en ekstra staulans, og det vil være til hensikten å etablere et forholdsvis høyt prisnivå; personlig anser vi en punkkurs av 20 for like sannsynlig. Forholdet er jo det at selvom vi er ille stilt, er de andre land, krigførende som okkuperte, i samme båt som oss m.h.t. statsforpliktelsen. Problemet med vårt uforholdsmessig høye reddelighetsforhold kan løse ad teknisk vei.

Skal vi bli det med kronen? Vil den miste meget av sin verdi? - Særlig vil vi kan si, er det ingen grunn til å være urolig. Det er ingen grunn til å flykte fra kronen" ved å kjøpe ting eller verdier men av andre grunner ikke har bruk for. Det tror vi vil bli en dårlig forretning, og det kan vanskeligliggjøre saneringsprosessen.

Sjefen for forsynings- og gjennreisningsdepartementet, Anders Frihagen talte over Lørensalen i mars. Han var nettopp kommet tilbake etter en reise i det fri Finland. Han stadfestet det som er sagt av alle som har sett de loggerte: være lenge det ikke vart.

Men så at forsyningen er lavest i godt gjenge. Innå gikk man ut fra de rasjoner som ble delt ut for frigjøringen, men de skulle bli øket med det første. Distribusjonen foregikk gjennom de lokale handlende under tilsyn av rasjoneringsmyndighetene. Utan hensyn til om varene kostet mer enn for frigjøringen, var utsalgsprisene satt til hva de var under okkupasjonen. For de mange som ikke hadde noe å betale med, søyket staten for kreditt, så enhver i det frigjorte Finnland er sikret de varer som etter rasjoneringsregler tilkommer ham.

Belgiskbesetningen er forsvillet. Man prøvde nå å få reparert det som var ødelagt å få gjort istand. Det var svært veiktv. skiker m.v. fra England. Så snart ishavsveien ble farbar ville man få bygningsskoler og annet trevirke fra Finland. Man importerte også en del leveranser fra Russland. Fra Eng land hadde man fått over og sprutstyr til å nytte ut det trevirket som var på stedet. Videre skulle man fra England få flytende verksteder, som bl.a. skulle brukes til å sette i stand de båtene som var ødelagt.

Krigskadetrykden skal erstatte de ødelagte hus, pensjonskrav for å få utbetalt erstatning er at Trykden godkjenner de nye hus. I den første tid kan det bare bli tale om midlertidige hus. Det er oppnevnt en reguleringsnemnd som skal påse at de nye boligene fyller de krav man må stille til hus

i denne landsdel. Nemnden skal ledes av en reguleringsarkitekt.

Enkelt arbeidsmarkedet uttalte statsråden at det var oppnevnt en fylkesarbeidsnemnd, som skulle fordele arbeidskraften og bestemme hvilke arbeider som skulle utføres, hvilke industrietak settes igang osv. Arbeidet med å sette istand veier, telefonlinjer og lysnett var i gang og skulle forsettes så snart vinteren var over. Kraftverket som skaffet lys til Varnangerhalvøya var ødelagt; men nå arbeidet med planene om vindkraft. Det samme gjaldt fyrvesenet som var totalt ødelagt. Havnevesenet var alt arbeid, og alt ville bli gjort for å få den livsviktige fiskerinæring i sving igjen fortest mulig.

"... Dessuten minelegging i fiendtlige farvann".

Disse enkle ord som vi ofte finner tilf. i RAFs kommunikasjoner dekker idag over omfattende operasjoner. Arbeidets art utfører en nødvendig søkretts som gjør at minefeltene trer i bakgrunnen for de store bombeangrep mot kontinentet. Mineringen av fiendens farvann blir latt pusset som rutinerarbeid og resultatene er sjelden iøynefallende for det store publikum. Men denne delen av RAFs innsats er av stor betydning for krigføringen og mineleggingen fra fly skjer i full koordinasjon med de tyske allierte og rasjoner. Stjerner lagt ut fra fly er et luksu og effektivt våpen, med hvilket man kan ramme fienden i havann. Hvor det er umulig eller var skellig å ramme ham på annen måte.

RAF's minelegging foretas av Bomber Command og den første minelegging fant sted 13. april 1940, da noen få "Wapcon"-fly la mine i Østersjøen. Att fra begynnelsen fulgte britene den framgangsrike metoden de konsentrerte mine over forholdsvis små sjøstrekninger. I løpet av 1941 ble minelegging utvidet til nordligere farvann, langs Norges kyst hvor tyskerne etablerte forbindelser var av stor betydning. De "Gannesaue" og "Scharnhorst" i 1941 snek seg gjennom Kanalen, hindret tatt alle direkte angrep med fartøyene, men RAF oppnådde å skade ett av dem ved mine lagt ut ved de finske øyer.

I 1943, da Air Chief Marshal Harris, sjefen for Bomber Command, personlig overtok ledelsen av mineleggingen, ble det lagt ut ca. 350 mine pr. måned. Men øket etter hvert tallet til over 1000 mine pr. måned. Fra indre Østersjøen til Gironde-munningen og langs hele Norges kyst ble tyskerne tvunget til å foreta kostbare og krevende (både i menneskelig og materiell) motforholdsregler. Minefeltene ble en av den tyske marines hovedoppgaver i Kanalen la tyskerne ut flakskip for å beskytte de lavflygende britiske mineleggere. Dette ledet til et angelskønnene utviklet en ny taktikk med minelegging fra store høyder. Samtidig ble minenes konstruksjon og virket stadig endret for å vanskeliggjøre deres oppsporing og fjerning. Ved side av de magnetiske mine tok RAF i bruk akustiske mine som påvirket av lyd fra propellerslag og også kombinasjoner av disse to typer.

Mineleggingen har vært et effektivt forsvarsvåpen under de alliertes store landgangsoperasjoner. Våren 1944 ble en rekke kompliserte minelegging operasjoner utført i Kanalen for å sperre den og hindre den tyske marines bevegelser i disse farvann under invasjonene. Dette lyktes så og si totalt 22. mars 1944 la RAF 150 mine i Kielerkanalen og stoppet denne viktige transportåre i lange tider. Britiske mineleggere sperret Amou-trafikken flere måneder sommeren og høsten 1944. For østret kaos da sunkede pramme og skip blekerste leden. Den britiske minelegging av Oslofjorden begynte i 1941 og fortsatte økt jevnt. Stort sett etterat tyskerne begynte å evakuere tropper og materiell over havnene i Oslofjorden har mineleggingen tatt til seg nå vært til besikene av de store 4-motors landasternemaskinene. De te med en hast på 7-8 mine hver som koster ut i fallskjerm. Minene er 2,75 meter lange med en diameter på ca. 60 cm. Vekten er 750 kg, hvorav 400 kg er sprengstoff. Som kjent har det hendt under minelegging av det indre fjord basseng at enkelte mine av vinden er drevet inn over byen. Heldigvis er mine konstruert slik at de normalt ikke springer uten at de kommer i vann men de kan også eksplodere på land, dersom landingsanordningen slås på en i stort måle. (Det er derfor all grunn til å gå i tilflukt under minelegging). Britenes hovedmål med mineleggingen er å forsinke og desorientere de tyske transportene. De når sin hensikt. Innifl 1945 er 700 tyske fartøyer med en samlet tonnasje på 200.000 tonn sunket eller skadet, og vi har selv sett at Oslofjorden er blank i mange dager etter et RAF-angrep.